

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

**ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ,
УПРАВЛІННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ**

**Полтава
2019**

**Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)**

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ**

**ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ,
УПРАВЛІННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ**

**ПОЛТАВА
ПУЕТ
2019**

Друкується відповідно до наказу по університету № 135-Н від 20 серпня 2019 р.

Редакційна колегія:

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д. і. н., професор, ректор Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (ПУЕТ).

Заступник головного редактора – **С. В. Гаркуша**, д. т. н., професор, проректор з наукової роботи ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. М. Бобух**, д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземної мов та перекладу ПУЕТ.

Відповідальний редактор:

К. Ю. Вергал, к. е. н., доцент директор Інституту економіки, управління та інформаційних технологій ПУЕТ.

Члени редакційної колегії:

О. О. Ємець, д. ф.-м. н., професор (за спеціальністю Комп'ютерні науки), завідувач кафедри математичного моделювання та соціальної інформатики ПУЕТ;

В. В. Карцева, д. е. н., професор (за спеціальністю Фінанси, банківська справа і страхування), завідувач кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ;

Т. А. Костишина, д. е. н., професор (за спеціальністю Публічне управління та адміністрування), завідувач кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії;

В. А. Кулик, д. е. н., доцент (за спеціальністю Облік і оподаткування), завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ПУЕТ;

Г. В. Лаврик, д. ю. н., професор (за спеціальністю Публічне управління та адміністрування), завідувач кафедри правознавства ПУЕТ;

Т. В. Онішко, д. і. н., професор (за спеціальністю Інформаційна, бібліотечна та архівна справа), завідувач кафедри документознавства та інформаційної діяльності в економічних системах ПУЕТ;

Л. М. Шимановська-Діаніч, д. е. н., професор (за спеціальністю Менеджмент), завідувач кафедри менеджменту ПУЕТ.

Збірник наукових статей магістрів. Інститут економіки, управління та інформаційних технологій. – Полтава : ПУЕТ, 2019. – 504 с.

ISBN 978-966-184-361-4

У збірнику представлено результати наукових досліджень магістрів спеціальностей: Інформаційна, бібліотечна та архівна справа освітня програма «Документознавство та інформаційна діяльність»; Комп'ютерні науки освітня програма «Комп'ютерні науки»; Менеджмент освітня програма «Менеджмент та адміністрування»; Облік і оподаткування освітня програма «Облік і аудит»; Фінанси, банківська справа і страхування освітня програма «Фінанси і кредит»; Публічне управління та адміністрування освітні програми «Публічне адміністрування» та «Міське самоврядування»; Економіка освітня програма «Управління персоналом та економіка праці».

УДК 33+3.077+004](062.552)

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.
Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено*

Коломієць М. П. Порушення обмежень щодо суміщення і сумісництва з іншими видами діяльності як підстава адміністративної відповідальності публічних службовців: проблемні питання нормативної реалізації та можливі варіанти їх вирішення	411
Кривченко М. А. Сучасні аспекти ефективності управлінських рішень на державному та місцевому рівні	417
Малигіна Н. Г. Публічне управління в контексті розвитку суспільства в сучасних умовах.....	421
Манзик В. В. Потенційні шляхи усунення проблем законодавчого регулювання діяльності благодійних та волонтерських організацій.....	426
Неборак В. С. Членство в молодіжних та дитячих громадських організаціях	432
Савельєв Д. В. Правовий статус та організація діяльності працівників служби судових розпорядників.....	438

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Освітня програма «Місьцеве самоврядування»

Денна форма навчання

Гур'янов А. М. Функції та роль місцевого самоврядування в системі публічного управління.....	444
Коваленко А. А. Концепції та теорії місцевого самоврядування	449
Кругляк О. В. Ресурсне забезпечення територіальної громади	453

Заочна форма навчання

Вільчинська В. В. Структура соціально-економічного потенціалу територіальної громади.....	458
Клочко С. О. Місьцеве самоврядування як елемент громадянського суспільства	463
Тригубенко Л. І. Інституційне середовище розвитку територіальної громади.....	469

ві особливості, що повинно знайти відображення у методах і механізмах управління.

Список використаних інформаційних джерел

1. Бабаєв В. М. Сучасні підходи до зберігання та нарощення ресурсного потенціалу територіальної громади / В. М. Бабаєв, М. М. Новікова // Публічне управління: теорія та практика. – 2013. – Випуск 4 (16). – С. 197–201.
2. Безверхнюк Т. М. Ресурсний режим як інституційний механізм ресурсного забезпечення регіонального управління [Електронний ресурс] / Т. М. Безверхнюк // Державне будівництво : електрон. наук. фах. вид. – 2010. – № 1. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua>. – Назва з екрана.
3. Ольшанський О. В. Ресурсне забезпечення розвитку території: двовимірний підхід / О. В. Ольшанський // Публічне управління: теорія та практика. – 2013. – Вип. 4. – С. 220–225.
4. Ресурсний потенціал регіону : навч. посіб. / М. К. Орлатий, С. А. Романюк, І. О. Дегтярьова та ін. – Київ : НАДУ, 2014. – 724 с.
5. Савчук Д. М. Характеристика ресурсного потенціалу громади та оцінка ефективності його використання / Д. М. Савчук // Український журнал прикладної економіки. – 2018. – № 1, Том 3. – С. 83–94.

Заочна форма навчання

УДК 330.111.4:332.156.2:352.071

СТРУКТУРА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

В. В. Вільчинська, магістр спеціальності Публічне управління та адміністрування освіти програма «Місцеве самоврядування»

В. О. Шаповалов, к. е. н., доцент – науковий керівник

Анотація. У статті проведено структурування та визначено компонентну будову потенціалу територіальних громад. Окрес-

лено умови і фактори формування і реалізації потенціалу територіальної громади. Розкрито взаємозв'язок потенціалу громади та її розвитку в сучасних умовах.

Ключові слова: потенціал, громада, розвиток, територіальна реформа.

Abstract. The article structured and defined the component capacity building of territorial communities. Conditions and factors of formation and realization of potential of territorial community are outlined. Disclosed interconnection of community potential and its development in modern conditions.

Key words: potential, community, development, territorial reform.

Постановка проблеми. У сучасних умовах становлення громадянського суспільства вимагають удосконалення методи і технології управління територіальними громадами. Будь-яка громада, визначаючи цілі розвитку і функціонування, оцінює можливості їх реалізації на основі свого потенціалу. Вирішення завдань визначення потенціалу територіальних громад сьогодні є одним з основних чинників їх ефективного управління, викликане необхідністю адаптації до нових умов діяльності (об'єднання і децентралізації).

Проблемі формування та розвитку потенціалу присвячена велика кількість наукових праць та досліджень, що пояснюється складністю даної категорії, її змістового навантаження, можливістю форм прояву та компонентної будови, однак, не зважаючи на численні дослідження, дане поняття ще недостатньо вивчене як у науковому, так і прикладному аспекті.

Аналіз основних досліджень і публікацій. У вітчизняній науці проблема розвитку та ролі територіальних громад у розвитку окремих територій висвітлена на належному рівні, зокрема у працях Пітюлич М. М., Машіко К. С., Кудак К. М., Пауш М. М., В. М. Кузьмин, Х. В. Сусяк, Г. А. Борщ, В. М. Вакуленко, Н. М. Гринчук, Ю. Ф. Дехтяренко, О. С. Ігнатенко, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук, В. В. Юзефович та інших.

Формулювання мети. Мета статті полягає у дослідженні структури потенціалу територіальної громади з позицій ефективного управління її розвитком та функціонуванням.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасних умовах недостатнього фінансування розвитку територіальних громад (ТГ) головним ресурсом їх сталого соціально-економічного розвитку є власний внутрішній потенціал. Забезпечення збереження, раціональне використання та подальше нарощення потенціалу окремої територіальної громади має бути одним із головних пріоритетів діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування і власне членів територіальної громади. Саме тому одне із головних завдань проведення адміністративно-територіальної реформи і децентралізації державного управління в Україні полягає у визначенні оптимальної територіальної основи спроможних територіальних громад; оптимальної системи місцевого самоврядування таких територіальних громад; повноважень з надання публічних послуг, які мають бути передані органам місцевого самоврядування територіальних громад, і ресурсної бази територіальних громад (майно, природні, фінансові, людські, інформаційні та інші ресурси).

Структуру потенціалу ТГ формує ряд компонентів, які мають свою ієрархічну будову та умови, що забезпечують їх реалізацію. Основною складовою потенціалу ТГ є природно-ресурсний потенціал, що включає, насамперед природні ресурси (мінеральні, водні, земельні, лісові, фауністичні) та природні умови (географічне положення, клімат, рельєф). У складі природно-ресурсного потенціалу важливо виділяти екологічний потенціал, оскільки вже сьогодні, й особливо у перспективі, екологічна ситуація визначатиме можливості розвитку і розміщення продуктивних сил та рівень сприятливості територій для проживання і життєдіяльності людей. Тому система раціонального природокористування має характеризуватися екологізацією виробничої діяльності та постійним відтворенням природних ресурсів, що передбачає всебічний перегляд характеру розвитку економічної діяльності територіальної громади з точки зору її екологічних наслідків [1].

Важливе місце у формуванні та реалізації потенціалу ТГ відводиться інфраструктурному потенціалу, що передбачає функціонування інфраструктурного комплексу, становлення якого

історично пов'язано з розвитком продуктивних сил і територіальним поділом праці, що об'єктивно обумовлено потребами населення, промислового і сільськогосподарського виробництва, наявністю підприємницьких структур. До його складу входять виробничий (виробничі підприємства, сільськогосподарські кооперативи, допоміжні та обслуговуючі цехи) та соціальний потенціал (школи, дитсадки, фельдшерсько-акушерські пункти, заклади культури), наявність мережі доріг, транспорту, зв'язку, що забезпечують ефективне функціонування відповідної території.

Зокрема, у складі інфраструктурного потенціалу важливе місце належить інформаційному потенціалу, що передбачає єдність організаційно-технічних та інформаційних можливостей громади, що впливають на характер і специфіку її функціонування через збір, зберігання (накопичення), обробку та розповсюдження інформаційних ресурсів.

Не менш важливе значення відводиться розвитку сучасної ділової ринкової інфраструктури та логістичного потенціалу, формування та ефективного функціонування яких в умовах ринкової економіки може стати визначальним фактором розвитку ТГ. Логістичний потенціал та ринкова інфраструктура передбачають наявність системи підприємств, організацій, закладів виробничої та невиробничої сфер, які покликані обслуговувати економічні суб'єкти ТГ, створювати умови для підтримки високої підприємницької активності в межах громади та представлені підприємствами й організаціями, які виконують такі функції, як оптова торгівля, зберігання і транспортування продукції, комунікаційний зв'язок між товаровиробниками та постачальниками, ціновий моніторинг на ринку, інформаційні служби та ін. [3].

Основним стратегічним ресурсом, який визначає ефективність використання природного, виробничого чи інших видів капіталу являється людський потенціал, що безпосередньо впливає на темпи і якість економічного зростання територіальних громад. У складі людського потенціалу ТГ слід розрізняти соціо-демографічний, трудовий, підприємницький та інноваційний потенціал, як сумарну сукупність потенціалів кожного з членів такої громади, що в силу ефекту синергії здатна забезпечити її

ефективне функціонування та розвиток. В свою чергу, соціо-демографічний потенціал ТГ включає такі складові як чисельність та територіальний розподіл населення громади; частку економічно активного населення; рівень платоспроможності населення; рівень освіти та соціальний захист населення в межах ТГ; міграційні процеси та ін.

Вагоме місце у функціонуванні ТГ відводиться потенціалу відтворення, що являється рушійною силою розвитку громади і, перебуваючи в тісній кореляції з іншими елементами потенціалу, забезпечує безперервний розвиток та ефективну взаємодію останніх, є одним із вирішальних факторів економічного зростання ТГ. У складі потенціалу відтворення важливе місце відводиться інвестиційному та організаційному потенціалу. Зокрема, інвестиційний (фінансовий) потенціал являє собою наявні та приховані можливості господарюючих суб'єктів ТГ щодо простого та розширеного відтворення і визначає можливість вкладання коштів (капіталу) в матеріально-речовий і особистий фактори виробництва для забезпечення умов розширеного відтворення і (чи) одержання прибутку. Основними принципами, на яких повинен базуватися організаційний потенціал ТГ, являється принцип інтеграції та кооперації виробництва та праці в межах громади, що безпосередньо визначає здатність населення до самоорганізації.

Реалізація і використання зазначених складових потенціалу забезпечує динамізм соціально-економічних процесів у громаді. Потенціал відображає «не тільки накопичені властивості, що реалізуються в конкретний момент часу, а й появу нових властивостей у майбутньому на основі поточного функціонування їх носіїв» [2].

Отже, по суті своїй, потенціал не може бути статичною величиною, як наслідок – соціально-економічні системи (як його носії) постійно зазнають внутрішніх або зовнішніх змін. Ступінь, вагомість і спрямованість цих змін обумовлена мірою реалізації потенціалу територіальної громади. Відповідно складність компонентної структури потенціалу громади обумовлює складність оцінки тих змін, що в ній відбуваються.

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що потенціал територіальної громади, як соціально-економічна категорія, має

свою складну ієрархічну будову, компонентну основу якої складає природно-ресурсний, людський та інфраструктурний потенціал, а їх формування та реалізація відбувається під впливом детермінант внутрішнього і зовнішнього середовища, а також соціальних, економічних, правових та політичних умов. Перелічені фактори здійснюють прямий та опосередкований вплив на функціонування громад, що, в свою чергу визначає потенціал їх розвитку. Загалом процес розвитку громади охоплює соціальний розвиток і економічний розвиток, що є засобом досягнення першого. У сучасних умовах економіки знань та підвищення в ній ролі людини саме на рівні територіальної громади може відбуватися максимальна реалізація потенціалу з метою забезпечення розвитку.

Список використаних інформаційних джерел

1. Пітюлич М. М. Потенціал територіальної громади: особливості формування і розвитку / М. М. Пітюлич, К. С. Машіко, К. М. Кудак, М. М. Пауш // Молодий вчений. – 2016. – № 4 (31). – С. 155–160.
2. Кузьмин В. М. Структурування потенціалу територіальної громади / В. М. Кузьмин, Х. В. Сусяк // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. – 2015. – Вип. 11. – С. 177–180.
3. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг : навч. посіб. / [Г. А. Борщ, В. М. Вакуленко, Н. М. Гринчук, Ю. Ф. Дехтяренко, О. С. Ігнатенко, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук, В. В. Юзефович]. – Київ, 2017. – 107 с.

УДК 352.07:342.722

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

С. О. Ключко, магістр спеціальності Публічне управління та адміністрування освітня програма «Місцеве самоврядування»
В. О. Шаповалов, к. е. н., доцент – науковий керівник.

Анотація. У розвинених країнах місцеве самоврядування має велике функціональне навантаження. Воно зміцнює основи на-